

כ' בטבת, תשע"ז, 18.1.2017

גיליון מס' 543

פרשת שמות

יש אחים ויש אחים

מאת דינה אמיר, בארות יצחק

נפרדנו מספר בראשית ברושם ברור שאין שלום בין אחים. יש קנאה על השלטון במשפחה, על הירושה, על אהבת ההורים, יש שנאה על עצם השונות בין האחים שאינה מאפשרת לאחד למצוא מקום רצוי לו ליד אחיו – בקיצור: לא טוב ולא נעים שבת אחים גם יחד.

והנה בספר שמות, כשאנחנו לומדים על ראשיתו של עם, וכבר לא משפחה מורחבת ורב-דורית, אנחנו מתוודעים לשלושה אחים שלא רק חיים בשלום ביניהם, אלא מוכנים להכיר ביחוד אחיהם ולהתמסר להצלה ולקידום של האח. בעברית של היום: לפרגן. (במקור, מה לעשות, דווקא גרמנית vergünnen וביידיש: דאָרגינען). מרים עוקבת אחרי משיית אחיה מן המים ומציעה לבת פרעה דרך להישרדותו. אהרן יהיה למשה לפה בשליחות להצלת ישראל ממצרים והבאת העם לייעודו. **וְרֵאָךְ וְשִׁמְח בְּלִבּוֹ**. שמחה אמתית ושלמה, ולא רק שמחת המפגש המיוחדש.

מה היה אהרן עד בואו לקראת משה השב ממדיין? התורה מספרת לנו רק על סבלות בני ישראל בעבודות מצרים, ומדברי נביאים מאוחרים אנחנו לומדים משהו על חיי העם. מי היו הנביאים ומנהיגי העם באותה תקופה? בדברי התוכחה נשאל עלי הכהן: **"הנגלה נגליתי (=הלא נגליתי) אל בית אביך בהיותם במצרים!"** (שמ"א ב, כז). יחזקאל, כ-800 שנה אחרי יציאת מצריים, בגלות בבל, אומר בדברי נבואתו: **"וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר אֲדֹנָי ה' בְּיוֹם בְּחַרְי בְּיִשְׂרָאֵל וְאָשָׂא יְדִי לְזָרַע בֵּית יַעֲקֹב וְאֹדַע לָהֶם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְאָשָׂא יְדִי לָהֶם לֵאמֹר אֲנִי ה' אֱ-לֹהֵיכֶם"** (יחז' כ, ה). שבט לוי, ומנהיגו אהרן, הביאו את דבר ה' לעם במצריים בתקופה הארוכה שבה נעדר משה משם, ומשה בדבריו **"שִׁלַּח נָא בְּיַד תְּשַׁלַּח"** (שמות ד, יג) מתכוון להנהגה המוכרת והמקובלת על העם. לדברי המדרש (תנחומא שמות כז), לא רצה משה להתחרות באהרן ולקבל עליו את התפקיד שמלא אהרן עד כה. **"אמר ליה הקב"ה למשה: לא אכפת לאהרן בדבר זה, לא די שאינו מיצר, אלא שמח. וְגַם הִנֵּה הוּא יֵצֵא לְקִרְאָתְךָ וְרֵאָךְ וְשִׁמְח בְּלִבּוֹ"** (ד, יד). שמחה אמתית, מהלב, ללא קנאה, ללא בקשת שררה.

שכרו של אהרן על ששמח בלבו הוא בנשיאת חושן המשפט על לבו. בבגד כהונה זה מתבטא תפקידו המרכזי של הכהן הגדול לאחדות ישראל.

השותפות בין משה ואהרן מתגלה במצווה הראשונה שניתנה לישראל: **"וַיֹּאמֶר ה' אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵאמֹר הַחֲדָשׁ הַזֶּה לָכֶם ראש חֲדָשִׁים"**. (יב, ב)

במדרש (ילקוט שמעוני) שלוש דעות על האופן שבו נשמעים שני מנהיגים ביחד:

"דברו אל כל עדת ישראל [שמות י"ב, ג] רבי ישמעאל אומר וכי שניהם היו מדברים? והלא כבר נאמר "ואתה דבר אל בני ישראל" ומה תלמוד לומר "דבר"? אלא כיון שהיה משה מדבר היה אהרן מרכין אזניו לשמוע באימה, ומעלה עליו כאלו שומע מפי הקדוש ברוך הוא. רבי אמי בר יאשיה אומר: וכי שניהם היו מדברים? והלא כבר נאמר "ואתה.. וגו', אלא כיון שהיה משה מדבר היה אהרן מימינו ואלעזר בשמאלו ואיתמר מימינו של אהרן והיה הדבור יוצא מבין שניהם, ר"ש בן יוחאי אומר משה היה חולק כבוד לאהרן ואומר לו לְמַדְנו, ואהרן חולק כבוד למשה ואומר למדנו והדבור יוצא מביניהן כאלו שניהם מדברים.

שלוש אמירות במדרש זה: אהרן מקבל את מרותו של משה (רבי ישמעאל), אהרן ובניו העומדים לצידו של משה שותפים לדיבור בעצם נוכחותם (רבי אמי), משה ואהרן ביחד מלמדים את העם את דבר ה' (רשב"י), למידה משותפת וצעידה קדימה ביחד.

אכן, אחווה שיש רק ללמוד ממנה. אלו קין והבל, יצחק וישמעאל, יעקב ועשו, בני יעקב, וכל הדורות שאחריהם, עד ימינו, היו נוהגים כך היה עולמנו נראה אחרת.

הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד.

דינה אמיר, חברת קיבוץ בארות יצחק. בעבר – מורה ומחנכת בביה"ס המשותף בקבוצת יבנה. אמא לששה בנים, ולהם שש כלות, וסבתא לנכדים רבים כ"י.

דף פרשת שבוע של הקיבוץ הדתי באתר הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il/parashat/hashavua.htm
כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il
ולרשום [unsubscribe](mailto:unsubscribe@kdati.org.il) בשורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב [unsubscribe](mailto:unsubscribe@kdati.org.il) בשורת הנושא.
תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il
אתר האינטרנט של הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il